ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

ATOPIK DERMATIT: SABABLARI, PROFILAKTIKASI VA DAVOLASH

Farmonov Alisher Tohirovich
Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti
http://orcid.org/0009-0004-0109-7649
Email: farmonov.alisher@bsmi.uz
https://doi.org/10.5281/zenodo.20075596

Annotatsiya
Maqolada atopik dermatitning asosiy sabablari, profilaktika usullari va zamonaviy davolash yondashuvlari ko‘rib chiqiladi. Genetik va ekologik omillarga, shuningdek innovatsion terapevtik strategiyalarga alohida e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar
Atopik dermatit, sabablari, profilaktika, davolash, genetika, ekologiya, terapiya.

Kirish
Atopik dermatit (AD) terining surunkali yallig‘lanish kasalligi bo‘lib, ko‘pincha bolalik davrida boshlanadi. Kasallik kuchli qichishish va ekzema ko‘rinishidagi toshmalar bilan namoyon bo‘lib, bemorlarning hayot sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

Sabablari
- **Genetik omillar:** FLG (filaggrin) kabi genlardagi mutatsiyalar terining himoya-to‘siq funksiyasi buzilishida muhim rol o‘ynaydi.
- **Immunologik jihatlar:** Immun tizimidagi nomutanosiblik, ayniqsa Th2-javobning kuchayishi kasallik rivojlanishiga yordam beradi.
- **Ekologik omillar:** Atrof-muhit ifloslanishi, iqlim sharoitlari va urbanizatsiya darajasi AD belgilarini kuchaytirishi mumkin.

Profilaktika
- **Terini namlantirish:** Teri himoya qatlamini saqlash uchun emolentlardan muntazam foydalanish.
- **Gipoallergen turmush tarzi:** Ma’lum allergen va ta’sirlovchi omillardan saqlanish.
- **Ovqatlanish:** Ratsionga turli mahsulotlarni erta kiritish AD rivojlanish xavfini kamaytirishi mumkin.

Davolash
- **Mahalliy kortikosteroidlar:** Yallig‘lanishni nazorat qilishning asosiy vositasi.
- **Kalsinevrin ingibitorlari:** Kasallikni uzoq muddat nazorat qilish uchun qo‘llanadi.
- **Biologik terapiya:** Dupilumab kabi yangi preparatlar ADning og‘ir shakllarida yuqori samaradorlik ko‘rsatmoqda.
- **Fototerapiya:** Standart davolashga chidamli holatlarda qo‘llaniladi.

Muhokama
Zamonaviy tadqiqotlar atopik dermatitni davolashda farmakologik va nofarmakologik usullarni birlashtirgan kompleks yondashuv muhimligini ta’kidlamoqda. Yangi biologik preparatlarning yaratilishi kasallikni samaraliroq boshqarish uchun yangi imkoniyatlar ochmoqda.

Xulosa
Atopik dermatit hanuz dolzarb tibbiy muammo bo‘lib qolmoqda va patogenezni chuqurroq tushunish hamda yangi davolash usullarini ishlab chiqish uchun qo‘shimcha tadqiqotlarni talab qiladi. Profilaktika va innovatsion terapevtik strategiyalarni o‘z ichiga olgan kompleks yondashuv kasallikni muvaffaqiyatli boshqarishning asosiy omili hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Eichenfield, L. F., va boshqalar. (2021). *Guidelines of care for the management of atopic dermatitis*. Journal of the American Academy of Dermatology, 85(1), 1–24.
2. Weidinger, S., & Novak, N. (2016). *Atopic dermatitis*. The Lancet, 387(10023), 1109–1122.
3. Simpson, E. L., va boshqalar. (2016). *Two Phase 3 Trials of Dupilumab versus Placebo in Atopic Dermatitis*. New England Journal of Medicine, 375(24), 2335–2348.